

**Браткоўскі Юрый,
ДУА «Сярэдняя школа № 16 г. Мазыра»
(н. к. – Я.В. Есіс)**

Люблю цябе, жыццё, любоўю кроўнай.
Я не нахлебнік твой. Я на зямлю
Не для таго прыйшоў, каб жменяй поўнай
Уцехі браць. Я – аддаваць люблю...

Ніл Гілевіч

Кожны з нас мае самыя яркія і незабыўныя моманты ўласнага жыцця. Адны ўспамінаюць свой першы ўрок, другія – першае каханне, трэція – нясуць патаемнае пачуццё сапраўднага сяброўства... А я, юнак XXI стагоддзя, маю адзін з самых непаўторных момантаў школьнага жыцця – спачатку знаёмства з творчасцю, а пазней і з асобай Максіма Багдановіча.

Помніце, як гучаць радкі:

Па-над белым пухам вішчяў,
Быццам сіні аганёк,
Б'ецца, ўецца шпаркі, легкі
Сінякрылы матылёк...

Стварыць такі малюнак прыроды мог толькі сапраўдны майстар слова, вершы якога гучаць, як музыка. Вось так і пачалося сяброўства з Максімам Багдановічам. Так, я не памылюся: мы – сябры!..

Калі мне вельмі цяжка на душы і маё сэрца напоўнена распаччу, то параду і падтрымку я шукаю ў радках вершаў любімага паэта:

Нашто ж на зямлі
Сваркі і звадкі...
Калі ўсе мы разам ляцім
Да зор?

Хіба можна больш выразна сказаць пра сутнасць чалавечага жыцця?

Чытаючы лірыку М. Багдановіча, я доўга не мог адказаць на пытанні: «Адкуль смяротна хворы юнак чэрпаў сілы для творчасці?», «Чаму не жыў для сябе, а турбаваўся пра беларускі народ?», «Чаму вырашыў стаць на абарону роднай мовы, праспяваўшы на гэтай мове гімн народу, краіне, жыццю і каханню?». Можа, казкі і песні роднага краю, народныя прыказкі і выслоўі жывілі паэтычную душу Багдановіча? Ён акрэсліў для сябе ўрокі з мінулага: вытрымаць новыя выпрабаванні і думаць пра будучыню.

Чаму лёс такі несправядлівы? Чаму самыя лепшыя, самыя таленавітыя так рана пакідаюць гэты белы свет? Адказаў на гэтыя рытарычныя пытанні і сёння немагчыма знайсці... Гэта тое, пра што разважаў Максім Багдановіч у вершы «Страцім-лебедзь». Па праўдзе кажучы, самыя лепшыя першымі прымаюць на сябе ўдары лёсу, узваліўшы на свае плечы пакутны цяжар: «Ад усіх цяпер патомкі ёсць, / Ды няма адных – Страцімавых». А хто яны, Страцімавы, кожны здагадаецца сам...

Надзвычай пакутлівы лёс выпаў на долю Максіма Багдановіча... Часта мы, сучаснае пакаленне, скардзімся на нязначныя жыццёвыя дробязі, не заўважаючы ні сонечнага дня, ні шчырай усмешкі сябра, ні прыгажосці роднага наваколля. Сумна і шкада... Як узбагаціць чалавека духоўна? Выснова адна: самае светлае і чыстае пачуццё – каханне. Ведаючы, што суджана жыць нядоўга, што дні амаль злічаны, Максім Багдановіч не перастаў пісаць аб гэтай жыццестваральнай сіле:

Маладыя гады,
Маладыя жаданні!
Ні жуды, ні нуды,
Толькі шчасце каханні!..

Чулая Максімава душа імкнулася да кахання. Аднак лёс быў няўмольны да асобы Творцы.

Каханне... Вера... Надзея... Спадзяванне... Менавіта гэтымі пачуццямі жыў Максім Багдановіч. Вельмі мала адмерана было яму светлых дзён і цёплых начэй. Вельмі мала давялося назбіраць для каханай кветак і паслухаць спеў салаўя. Скажыце, якую сілу трыба мець, каб, адчуваючы подых скону дзён, напісаць вечную песню кахання і спадзявацца на тое, што зорка Венера будзе гарэць яркім святлом на жыццёвым небасхіле?

Можна доўга разважаць над тым, кім быў, кім ёсць і кім будзе Максім Багдановіч для беларусаў, але тое, што ён, на доўгі час адарваны ад роднага асяроддзя, ад матчынай мовы, узбагаціў гэтую мову, паказаў прыгажосць і мілагучнасць – гэта неаспрэчны факт.

Звярнуся да свайго любімага твора «Апоркрыф» М. Багдановіча. «Добра быць каласамі, але шчасліў той, каму давялося быць васільком. Бо нашто каласы, калі няма васількоў?» – такое пытанне задае Творца. І кожны мае права выказаць сваю думку. Але васілёк як сімвал Радзімы ўвайшоў у творчасць паэта, а Багдановіч як сімвал айчыннага мастацкага слова ўвайшоў у сэрца кожнага чытача.

Відавочна, што Максіму Багдановічу было няўтульна без матчынай мовы, цяжка. Навошта ўпарта ён вучыўся гаварыць, пісаць, думаць па-беларуску? У Расіі, у рускамоўным асяродку: у школе, гімназіі, ліцэі, дома. Навошта? Ён адчуваў сябе Беларусам: склаўся зваротны шлях – шлях да Бацькаўшчыны.

Ужо невылечна хворы паэт піша радкі:

У родным краю ёсць крыніца
Жывой вады.
Там толькі я змагу пазбыцца
Сваей нуды.

Жывая вада – міф, мроя, надзея, імкненне, летуценне...

Максіму Багдановічу наканавана было зусім мала часу на жыццё. Ён ведаў, што канец набліжаецца. Паэт – пераможца: ён асіліў сваю дарогу і вярнуўся да Беларусі, убачыў яе, падарыў ёй напоўнены магутнай сілай зямлі свой паэтычны «Вянок». І гэта першы і апошні ягоны крок на шляху ў неўміручасць...

Думаючы пра Максіма Багдановіча, мае сэрца патрабуе аднаго: лёс, вярні Радзіме Паэта, Паэту – Радзіму, Маці – Сына, а Сыну – Маці!..

На ўзлёце смерць перабіла маладыя крылы нашаму Страцім-лебедзю. Як і ў кожнага з нас, у яго было мінімум два, а максімум – бясконцасць варыянтаў, як пражыць сваё жыццё. Ён зрабіў свой высар.

Час неўміручы. Ён не стаіць на месцы... Лірыка Максіма Багдановіча дорыць мне, чытачу-сучасніку, натхненне, веру і цеплыню, не пакідае абыякавым.

Разважаючы пра Максіма Багдановіча, я прыйшоў да высновы, што, каб падабацца людзям і застацца ў іх сэрцы, неабавязкова быць прыгожым бэзам – звяртае ўвагу на сябе сціплы васілёк. Скажу і не памылюся: абясцілены невылечнай хваробай, ён стаў тым, кім хацеў – Паэтам, Беларускім Паэтам!